

Dijana Jurasić: *Braku su još uvijek najskloniji Slavonci*

Brojke o brakovima

Braku su još uvijek najskloniji Slavonci

TRADICIONALNIJI SU OD ISTRANA I ZAGREPČANA KOD KOJIH JE VIŠE IZVANBRAČNIH ZAJEDNICA

Dijana Jurasić

Prije četiri, pet desetljeća rijetkost su bili parovi koji su ulazili u brak nakon četrdesete i pedesete godine jer se smatralo da je njihovo vrijeme za život prošlo, no vremena se mijenja i neke predrasude iskošenja. Ne samo da je posljednjih godina u porastu broj muškaraca i žena koji se vjenčaju nakon 50. godine, nego smo u minulih četvrt stoljeća dvaput imali muškarce koji su se oženili u dobi od 97 godina i žene koje su se udale u dobi od 92 godina. To su ujedno najstariji ženici i nevjeste u Hrvatskoj prema podacima koji su nam u povodu Valentinova dostavljeni iz Državnog zavoda za statistiku (DZS). I ne, u dvojicu najstarijih žena ne ubraja se Joža Manolić koji se 2016. oženio u dobi od 96 godina, jer su dvojica 97-godinih mladoženja rekordera svoja vjenčanja imali prije njega. Činici će reći da zaljubljenosti i ljubav nerijetko nemaju veze s brakom, pa time ni brak kao ekonomska zajednica s Dancom zaljubljenih, ali u očima mnogih brak dosta znači život u dobru i zlu sa svim licima i različitim ljubavi, što treba poštovati.

Tradicionalno društvo

Brak u današnjem svijetu sigurno nije samo ekonomska zajednica, jer imate sve više žena koje mogu samostalno živjeti i ne udaju se zbog ekonomske sigurnosti. Ljubav, intimita, povezanost ne mora nužno biti povezana s brakom, ali to ne znači da se ne stavlja u formalne okvire kao što je brak. No, to ne znači da ljubavi nema izvan braka i izvan bilo kakvih (ne)formalnih zajednica – kaže Andreja Brajša – Žganec, znanstvenica s *Instituta bio Pilar* i sveučilišna profesorica kolegija psihologije.

Regionalno gledano, braku su kod nas još uvijek najskloniji Slavonci. Dok se u cijeloj Hrvatskoj na 1000 stanovnika sklopi 4,9 brakova, top-županije koje prednjače sa stopom sklopljenih brakova na 1000 stanovnika su one slavonske. Najveću stopu sklopljenih brakova imaju Vukovarsko-srijemska županija (6,3), Požeško-slavonska (6,2) i Brodsko-posavska (5,7). Slavoncima je očito brak važan iako je s druge strane zanimljivo da se najviše brakova sklopi baš u Slavoniji iz koje se i iseljava najviše mladih.

Ipak je slavonski prostor sredina u kojoj se sačuvao tradicionalan odnos prema braku. Kad smo prije nekoliko godina radili istraživanje pokazalo se da je brak još uvijek vrlo važan na ljestvici vrijednosti u Hrvatskoj, a Slavonija ima izražen taj tradicionalniji odnos prema braku, više nego što ga ima Istra ili Zagreb u kojima je više izvanbračnih zajednica. To je otprilike isti odnos kakav ima Južna i jugoistočna Europa u odnosu na skandinavske zemlje u kojima je daleko više izvanbračnih zajednica. Tako i unutar Hrvatske imamo, uvjetno rečeno, odnos juga i sjevera s tradicionalnijim i manje tradicionalnim odnosom prema braku – govori nam demograf iz Vukovara **Dražan Živić**.

I Andreja Brajša – Žganec slaže se da smo mi još uvijek tradicionalno društvo, kao i da je u manjim sredinama izraženije poštovanje tradicionalnih običaja, socijalnih normi, pa se češće i događa da mladi ljudi nakon što završe školovanje i zapošu su stupaju u brak. U našoj zemlji izvan braka ruda se danas petina djece, ali to je još daleko manje od prosjeka na Zapadu, pa se i dalje ubrajamo u krug tradicionalnih eu-

ropskih zemalja. Inače, u Hrvatskoj je 2017. godine sklopljeno 20.310 brakova, dok ih se raspalo 6265, što je gotovo svaki troći.

Volimo brakove u jesen...

Dok je davne 1960. godine prosječna starost ženika bila 25,8 godina, 2017. muškarci su se u prosjeku ženili u dobi od 31,3 godine. Pomakla se i dob u kojoj su se žene udavale: nekoć i sada, pa su se tako 1960. godine u prosjeku udavale u dobi od 22,6 godina, a 2017. u dobi od 28,1 pol godina. Najpopularniji mjesec za vjenčanja bio je rujn u kojem je sklopljeno 3098 brakova. Izgleda da nije slučajno Božde Balašević opjevao jedno jesenje vjenčanje u baladi "Svirajte mi Jesen stize dunjo moja..."

"NIJE DANAS BRAK SAMO EKONOMSKA ZAJEDNICA, ALI LJUBAVI IMA IZVAN (NE)FORMALNIH ZAJEDNICA"

ANDREJA BRAJŠA – ŽGANEC Brak u današnjem svijetu sigurno nije samo ekonomska zajednica

MALO ZRNO NADE – LANI RODENO 417 BEBA VIŠE

U Hrvatskoj je lani rodeno 417 beba više nego 2017. kada smo imali 36.556 rođenih, što je bilo najmanje oticale se prate statistike. Pokazuju to i učen objavljeni privremeni podaci Državnog zavoda za statistiku o prirodnom kretanju stanovništva u kojem će vladajući naći argument da se situacija ipak popravila, a stručnjaci će biti skeptični prema tome da se 36.975 rođene djece lani može tumajati opravkom. Od ulaska u Europsku uniju 2013. kada smo prvi put pali ispod 40.000 rođene djece, taj broj se samo spustao iz godine u godinu. Kada se zna da Hrvatska ima stopu fertiliteta od 14 (broj rođene djece po ženi u reproduktivnoj dobi od 15 do 49 godina op.a.) i da je daleko od održive stope fertiliteta od 2,1 koja bi osiguravala obnavljanje stanovništva, teško možemo biti zadovoljni. Hrvatskoj je za obnovu stanovništva potrebno 56.000 rođene djece godišnje. Situaciju nam otežava i stopa mortaliteta jer nam godišnje umire više od 50.000 tisuća ljudi. Demograf **Dražan Živić** kaže da su ovo tek privremeni podaci DZS-a.

- U zadnjih 20, 30 godina mi imamo skokove malo veće i niže nataliteta, pa na temelju jedne godine ne možemo govoriti o dugoročnom oporavku – kaže Živić.

“

KAD SMO PRIJE NEKOLIKO GODINA RADILI ISTRAŽIVANJE, POKAZALO SE DA JE BRAK JOŠ UVIJEK VRLO VISOKO NA Ljestvici vrijednosti u Hrvatskoj, a Slavonija ima izražen taj tradicionalniji odnos prema braku

DRAŽEN ŽVIĆ demograf iz Vukovara

VRIJEME SE MIJENJA Više ne se podrastujeva da je brak samo za mlade, nego sve više u njega hte i stariji. U našoj zemlji izvan braka ruda se danas petina djece, ali to je još daleko manje od prosjeka na Zapadu